

"Invandring ska få kosta"

En generös flyktinginvandring kostar ungefär lika mycket som biståndet. Och det har vi råd med anser nationalekonomen Joakim Ruist.

Text & bild: Helena Östlund | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 2 2015

Joakim Ruist är nationalekonomen som fått en lång tråd om sig själv på Flashback. Han försökte hänga med och läsa allt men det blev för mycket till slut. Anledningen till intresset är hans färska studie om flyktinginvandringens kostnader.

– Många av skribenterna tyckte först att "nu ska vi se vad det är för fel på det här, det är klart att han underskattat kostnaderna". Men så kommer det in några i diskussionen som faktiskt hade läst och säger "men kom igen nu, den här killen verkar vara seriös."

Han har också fått många mejl och kommentarer på sin blogg och har ägnat dagar åt att svara alla, ibland i flera vändor. Han ser det som folkbildning.

Typkommentatorn är en man som skriver att han är skeptisk och som listar en massa kostnader som han utgår ifrån inte är medräknade. Joakim svarar och förklarar och får ofta trevliga mail tillbaka, med kommentarer som "bra att du tar det så seriöst".

– Jag får se en skymt av hur den här gruppen ser ut. Den här gruppen i Sverige som är skeptiska till invandring – inte de riktiga invandringshatarna – utan den stora gruppen som tycker att nu är det nog lite för mycket. De är en av förklaringarna till att Sverigedemokraterna har gått från två till tretton procent av väljarstödet sedan 2006.

Han får förstås andra sorters mejl också, där folk kräks ur sig åsikter om vilken katastrof det är med invandringen. De tar inga argument.

Joakim Ruist arbetar vid Handelshögskolan i Göteborg och vi träffas på hans institution i universitetsområdet i Vasastan. Det han har visat i sin studie är att flyktinginvandringen är 2007 kostade nästan exakt lika mycket som biståndet, en procent av BNP per år eller 32,5 miljarder.

Det är betydligt mindre än vad exempelvis Sverigedemokraterna hävdar. Men också betydligt mer än andra politiker som säger att det är en ren vinst för samhället. Joakim Ruist har sedan räknat upp summan med 1,35 eftersom flyktingbefolkningen har vuxit med 35 procent på dessa åtta år.

– Jag säger att det kostar 50 miljarder, och det är bättre än att SD säger flera hundra miljarder eller att Magdalena Andersson säger att det är en vinst.

Han menar att det är bra att jämföra med biståndet eftersom det är en ungefär lika stor kostnad – som vi år efter år har bestämt oss för att ta. Vi låter det kosta. Joakim Ruist är tydlig med att han själv är för en generös flyktinginvandring.

– Men alla vi som tycker att flyktinginvandring ska vara generös, vi ska komma ihåg att det en humanitär insats. Vi ska inte leta efter några andra skäl att hänga upp det på. Det är en jätteviktig poäng!

Ett sådant skäl kan till exempel vara att invandringen egentligen skulle vara en ekonomisk vinst för samhället. Men så är det inte, menar Joakim Ruist. Flyktinginvandring är inte ekonomiskt lönsam – beroende på att det tar så lång tid för flyktingar att komma i arbete.

Och han anser att det spelar flyktingmotståndarna i händerna att inte tala om kostnaderna, eftersom det får människor att tro att fakta undanhålls dem.

– Det är jätteviktigt att företrädare för det offentliga Sverige börjar tänka på detta. Okej, det är kanske lite obehagligt att erkänna att stor flyktinginvandring för med sig kostnader. Men börja tala om det med ett vettigt språk, så finns det nog en stor grupp människor som skulle sluta vända sig emot er, säger han med udden riktad mot politikerna.

Idén till att göra studien fick han inför valet 2014, där frågan om flyktinginvandring kom rejält i fokus för första gången på många år eftersom Sverigedemokraterna drev på hårt. Joakim Ruist konstaterar att frågan inte varit så het sedan 1994, när vi hade en stor flyktinginvandring från Balkan.

– För bara några år sedan var frågan inte särskilt aktuell. Då var flyktinginvandringen mycket lägre och vi hade inte den typen av diskussioner i det offentliga Sverige.

Att studera kostnader kontra intäkter för hela gruppen invandrare i Sverige är inget nytt, det har gjorts regelbundet av forskare ända sedan 70-talet, bland annat av professor emeritus Jan Ekberg vid Linnéuniversitetet som är nestorn inom detta forskningsfält.

Det Joakim Ruist nu har gjort är att han tagit fram nettokostnaden för flyktinginvandringen. Eller korrekt uttryckt: "den offentliga sektorns nettoomfördelning från den övriga befolkningen till gruppen flyktingar och deras anhöriga". Han har alltså separerat kostnader och intäkter för flyktingar, från kostnader och intäkter för arbetskraftsinvandrare och infödda.

Den stora skillnaden mellan grupperna visade sig vara att flyktinginvandrare bidrar med lägre intäkter i form av skatt eftersom de inte kommer i arbete förrän efter i genomsnitt sju år. Hela fyra femtedelar av skillnaden mellan flyktingar och övriga beror på det.

– Vore det inte för den faktorn att invandrare i genomsnitt har en lägre sysselsättning än infödda, så skulle invandring vara en stor vinst för samhället eftersom de är koncentrerade till åldrarna 20 till 35–40.

I bästa arbetsför ålder alltså. En invandrare som kommer hit som ung och börjar arbeta snabbt, blir en vinst eftersom samhället inte behövt betala för skolgång och de första improduktiva tjugo åren.

Flyktingmotståndare fokuserar gärna på utgifterna, att flyktingar skulle kosta så mycket mer än övriga befolkningen i

form av sjukvård, socialbidrag och kriminalvård. Men de kostnaderna överdrivs ofta menar Joakim Ruist. Bara en femtedel av skillnaden beror på sådana högre kostnader visar hans studie.

På en punkt kostar flyktingar till och med mycket mindre än andra invånare: få av dem har pension eftersom så få är gamla. Det finns vissa felkällor i hans beräkningar, bland annat osäkerhet om hur stor återvandringen är, men Joakim Ruist tror att han i så fall snarare överdrivit kostnader än underskattat dem.

Det läggs då och då fram studier som hävdar att invandring är ekonomiskt lönsam, bland annat en ofta citerad studie från OECD. Men den ger inte Joakim mycket för.

– OECD-studien är inget att ha. Den är standardiserad för att passa i tjugo länder och det finns mer djuplodande studier från respektive länder. Forskare på området citerar inte den studien.

Han tar ett annat exempel, en studie från 2014 där Sandvikens kommun låtit revisionsbyrån PwC utreda invandringens kostnader och kommit fram till att kommunen tjänade 500 miljoner årligen på de flyktingar som bor i kommunen.

– Det tog mig tre sekunder att förstå att det här är vansinne, man kan inte tjäna pengar av de proportionerna. Det är som att säga att så fort du har fött ett barn så har du gett Sverige en vinst på ett antal miljoner, eftersom det barnet kommer att få lön under sitt liv. Men så kan man inte räkna.

Han tror att denna vilja att tona ner kostnaderna i grunden är något positivt, en motreaktion till hur det var på 90-talet då det skrevs i tidningarna så fort en invandrare eller ett invandrargång begått ett brott.

– Nu är det en motreaktion åt andra hållet, man vill så väl och beter sig på ett oproportionellt sätt. Men då vänder man vissa människor emot sig.

OM nu flyktingar kom i arbete tidigare skulle det innebära en potentiell vinst för samhället. Men det inte är så troligt

anser Joakim Ruist, eftersom många har svåra upplevelser bakom sig och är traumatiserade. Han har dock förhoppningar om att det ska bli lättare för flyktingar att få jobb när den demografiska situationen framåt 2020 gör att vi får allt fler äldre och allt färre i arbetskraften.

– Den demografiska utmaningen är förhållandevis lindrig i Sverige och vi borde klara av att möta arbetskraftsbehovet. Det är vad man skulle kunna hoppas på, att behovet av folk inom exempelvis vårdsektorn ska göra det lättare för flyktingar att komma i arbete.

Joakim Ruist menar trots allt att en generös invandringspolitik ger vinster för samhället – men på ett sätt som inte går att räkna i pengar.

– Jag tror att det påverkar vår självbild positivt, att vi är en humanitär stormakt. Att vi är ett land med hög tillit som tar hand om de svaga både inom och utanför våra egna gränser.

Joakim Ruist har tidigare arbetat inom nykterhetsrörelsen, med bland annat att ge bistånd till organisationer i Afrika och Asien som jobbar med alkoholprevention och mot fattigdom. För sju år sedan började han studera nationalekonomi och blev klar med sin doktorsavhandling 2013.

Hans intresse för flyktingars situation väcktes på allvar när han läste ett par artiklar om människor som drunknade i Medelhavet.

– Här brände det till, att tänka på de här människorna som har satsat så mycket och kommit så långt. Som har rest genom öknen, riskerat livet på alla möjliga sätt och halva släkten har investerat pengar och så dör de när de ska ta det sista steget och komma in i Europa.

Det lade grunden för hans forskarintresse. I avhandlingen avfärdade han bland annat myten att Västeuropa skulle ha fått ökade kostnader på grund av befärad "social turism" efter EU-utvidgningen. För så är inte fallet. I en studie från förra året visade Joakim att exempelvis bulgarer och rumäner som kommit hit för att arbeta i själva verket bidragit positivt

till statsfinanserna.

– Invandringen och hur den påverkar samhället är en debatt med mycket tyckande och många röster. Det är få som faktiskt har något på fötterna. Där föddes viljan att bli en sådan person som kan bidra till debatten. Jag är inte en som är ute och hugger på andra – det finns det andra som gör. Det som saknas är någon som svarar på frågan: "men hur är det då?"

Helena Östlund

helena[at]ostlundreportage.se

Läs mer:

joakimruist.blogspot.se

Joakim Ruists forskning: gupea.ub.gu.se